

VOORLICHTING EN EDUKATIE KOMEN NIET UIT DE LUCHT VALLEN

Jos van der Horst

In de door de overheid uitgebrachte Indiatieve Meerjaren Programma's (zie Noorderbreedte 1984, 1) wordt voor het eerst melding gemaakt van de rol die voorlichting en edukatie bij de totstandkoming van het desbetreffende overheidsbeleid, kunnen spelen. Ook de milieuorganisaties krijgen hierbij een taak toebedeeld. Het IMP 'Lucht' meldt dat "het optreden van 'pioniers' die als voorbeeldgroepen kunnen dienen, in een bepaalde omgeving een milieuvriendelijk

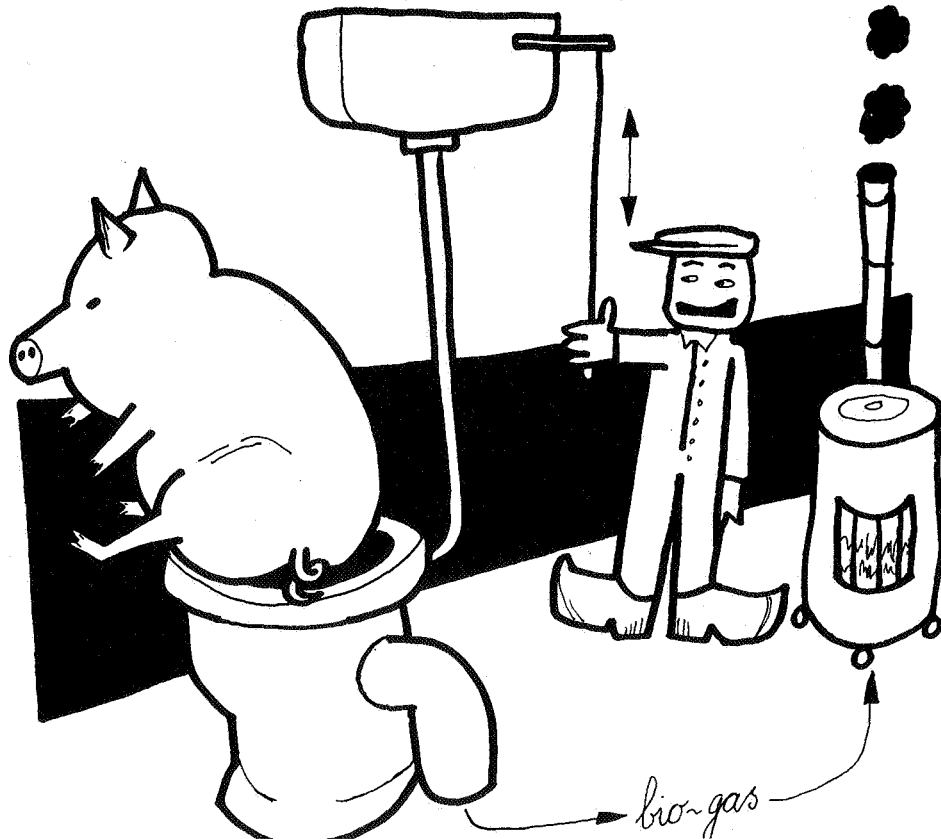
klimaat (kan: jvdh.) scheppen. . . Vooral milieu-organisaties en hun leden vervullen een dergelijke rol . . ." In dit artikel wordt ingegaan op de rol die de IMP's kunnen spelen binnen door de milieu-organisaties te organiseren voorlichting en edukatie.

Voorlichting en edukatie komen uiteraard niet uit de lucht vallen. Als aanleidingen kunnen worden genoemd: akties, vragen vanuit de bevolking en vanuit

bepaalde organisaties, onderzoeksresultaten, inspraakprocedures, konkrete beleidsvoornemens van de overheid en natuurlijk de ideeën en opvattingen van de milieu-organisaties en de daaraan verbonden medewerkers en vrijwilligers.

Maar welke mogelijkheden bieden de IMP's nu, wanneer we deze beleidsnota's aan dit lijstje toevoegen?

Milieuvriendelijke oplossing mbt. de mestproblematiek

Allereerst staat in de IMP's, logischerwijs, de visie van de overheid met betrekking tot het milieubeleid centraal. Een visie waarmee de milieu-organisaties overigens niet altijd hoeven in de stemmen. De vraag of de milieu-organisaties de IMP's als aangrijpingspunt voor voorlichting en edukatie kunnen gebruiken en wat daarvan dan de inhoud moet zijn, is volgens de milieu-organisaties afhankelijk van de vraag of de organisaties zich in dit beleid kunnen vinden. Dit noodzaakt een standpuntbepaling tov. de verschillende beleidsonderdelen zoals die in de IMP's zijn weergegeven.

Ten tweede speelt de aard van de IMP's als globaal raamwerk van overheidsbeleid een rol. Over een periode van vijf jaar worden algemene, vaak nog niet uitgewerkte, beleidsvoornemens gepresenteerd voor geheel Nederland.

In de publieksgerichte voorlichting en edukatie speelt met name de overdracht van concrete informatie een grote rol. Informatie die zoveel mogelijk aansluit bij de situatie waarin mensen zich bevinden. Voor voorlichting en edukatie is het dan ook noodzakelijk dat de kloof tussen de globale aard van de IMP's en de voor voorlichting en edukatie gewenste concrete informatie wordt overbrugd.

Richten voorlichting en edukatie zich op overheidsmaatregelen dan moeten de gevolgen van deze maatregelen voor de regio bekend zijn.

Voor wat dit betreft leveren de IMP's problemen op. Dit komt ook doordat de overheid een groot aantal beleidsvoornemens nog verder moet uitwerken. (Bijv. het stolpbeginsel en de deregulering).

Ook voor dat deel van de door milieu-organisaties te plannen voorlichting en edukatie dat zich richt op de overheid vormt het ontbreken van een concrete uitwerking van een aantal van de genoemde beleidsvoornemens een probleem.

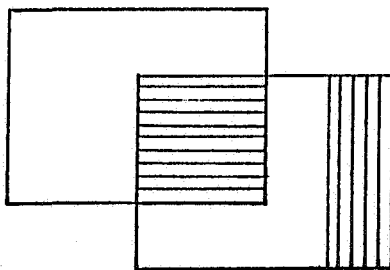
Pas wanneer duidelijk is wat inhoud en gevolg van bepaalde maatregelen zijn, kan door

de milieu-organisaties bekeken worden of voorlichting naar de burgers en overheden toe, nodig is en zo ja, welke inhoud deze dan moet hebben.

De hier gesignaleerde problematiek is deels op te lossen door het toepassen van een goede "vertaal"-strategie (het omzetten van algemene informatie in voor de regio relevante gegevens), deels door er bij de overheid op aan te dringen meer duidelijkheid ten aanzien van de in de IMP's vermelde beleidsvoornemens te scheppen. Een goede voorlichting door de overheid, ook naar de milieu-organisaties toe, is hier voorwaarde.

De rol die de belangen van de milieu-organisaties bij de voorlichting rondom IMP's spelen, kan als volgt in kaart worden gebracht:

Inhoud IMP

Houding milieu-organisaties tov. het in het IMP gestelde

Dat deel van het IMP waar de milieu-organisaties het mee eens zijn.

Uitspraken in het IMP waar de milieu-organisaties het eens, noch oneens mee zijn.

De milieu-organisaties zijn het volledig oneens met het in het IMP gestelde.

Toelichting

Daar waar overheid en milieu-organisaties het met elkaar eens zijn vormen voorlichting en edukatie, gericht op de ondersteuning van het in het IMP neergelegde beleid, geen probleem. Hier vormt samenwerking een goede mogelijkheid om in de vorm van co-producties gezamenlijk de gewenste doelen na te streven.

Het in verschillende segmenten opgesplitste Nederlandse publiek, vormt dan de gezamenlijke doelgroep van overheid en milieu-organisaties. Vooral samenwerking met de provinciale overheden biedt goede mogelijkheden. Kennis over de regionale situatie is tenslotte natuurlijk eerst en vooral aanwezig bij de op provinciaal en regionaal nivo opererende organisaties en instanties.

Gezien het brede takenpakket van de milieu-organisaties is het voeren van een zwaartepuntenbeleid noodzaak. Vandaar dat niet te verwachten valt dat activiteiten ontplooid zullen worden tav. die onderdelen van het in het IMP neergelegde beleid waarover men geen standpunt heeft ingenomen.

Waar de milieu-organisaties het volledig oneens zijn met (aspecten van) het beleid, biedt voorlichting ook een aantal mogelijkheden. Allereerst is die voorlichting van belang die zich op de overheid richt. In deze voorlichting kunnen naast de gekonstateerde of verwachte gevolgen van bepaalde overheidsmaatregelen ook voorstellen tot andere maatregelen worden opgenomen. Ook kan informatie worden verstrekt over de specifieke aard van het probleem in de regio en kan gewezen worden op tekorten die het beleid vertoont tav. de regionale situatie.

Zo wil het feit dat de in het IMP Lucht genoemde chemische industrieën niet in de noordelijke regio voorkomen, nog niet zeggen dat deze regio geen actuele problemen met andere takken van de chemische industrie kent.

Waar de milieu-organisaties het oneens zijn met het overheidsbeleid vormt actie ui-

tervaard een belangrijk onderdeel van de te ontplooiën activiteiten. In dit verband kan de voorlichting zich richten op het mobiliseren van de bevolking. Het voor de regio relevante overheidsbeleid, de gevolgen daarvan voor de leefomgeving van de mensen en de door de milieu-organisaties voorgestane veranderingen, vormen belangrijke onderdelen van de voorlichtingsboodschap. De effectiviteit van deze voorlichting kan worden vergroot door gewenste veranderingen samen met de betrokkenen te formuleren. Ook het verduidelijken van de mogelijkheden die de individuele burger bezit ten aanzien van de beïnvloeding van het overheidsbeleid (inspraakprocedures, aktiemodellen.) is hier van belang. De stankproblematiek rondom suiker- en aardappelmeelindustrie vormt hiervan een goed voorbeeld. Ten aanzien van de konkrete invulling van de voorlichting en edukatie die door de milieu-organisaties wordt gepland, is een "vertaling" van de inhoud van de IMP's naar de regionale situatie noodzakelijk.

Vooraf het ontbreken van duidelijkheid tav. de gevolgen van geplande overheidsmaatregelen, vormt een handicap. De in de IMP's genoemde doelgroepen en thema's bieden meer mogelijkheden. Als voorbeeld kan hier het IMP Lucht worden genoemd. De belangrijkste thema's zijn verzuring, energiebeleid, kwaliteit van de binnenlucht en stank. Als doelgroepen van het IMP-beleid kunnen elektriciteitsproducenten, verkeer, raffinaderijen, chemische- en metaalindustrie, afvalverwerkers en agrarische bedrijven genoemd worden.

Als globale aandachtspunten voor voorlichting en edukatie zijn deze thema's en doelgroepen zeker geschikt. Uitgangspunt voor de planning van voorlichting en edukatie wordt dan de analyse van het probleemgebied dat een bepaald thema of een bepaalde doelgroep vertegenwoordigt.

In deze analyse is vooral de regionale situatie van belang. Veel van de hiervoor noodza-

Subthema's	Doelgroepen
Verstrekken van algemene informatie.	<i>Nederlandse bevolking.</i>
Bevordering van milieuvriendelijke oplossingen mbt. de mestproblematiek.	<i>Intensieve veehouderij, landbouworganisaties, landbouwscholen.</i>
Bevorderen van de invoering van technische middelen of verandering van het productieproces, gericht op een vermindering van de ammoniakafgifte bij vloeivelden.	<i>Suiker- en aardappelmeelindustrie.</i>
Mobilisering van de bevolking mbt. de ammoniakproblematiek.	<i>Regionale bevolking.</i>
Bevorderen van door de overheid te nemen maatregelen.	<i>Regionale- en landelijke overheid.</i>
Regionale proefprojecten richten op het onderzoeken en tonen van de technische middelen waarmee de ammoniak-emissies teruggedrongen kunnen worden.	<i>Suiker- en aardappelmeelindustrie, intensieve veehouderij.</i>

kelijke informatie is bij de milieuorganisaties zelf voorhanden. Ook de regionale Inspektie Milieuhygiëne en Provinciale Waterstaat kunnen specifieke gegevens leveren. Een probleemgebied zoals bijvoorbeeld 'verzuring' kan op basis van een analyse van de regionale situatie, onderverdeeld worden in subthema's, die als specifieke doelen van voorlichting en edukatie dienst kunnen doen. Hierbij kan gedacht worden aan: (zie boven) Op basis van deze specifieke uitgangspunten kunnen voorlichting en edukatie verder gepland worden.

In het eindrapport komt, naast een schets van de luchtverontreinigingsproblematiek in de noordelijke regio en de daaruit voortvloeiende mogelijkheden voor voorlichting en edukatie, ook een algemene beschouwing van het IMP Lucht als aangrijpingspunt voor voorlichting en edukatie aan de orde. Daarnaast wordt ter vergelijking met het IMP Lucht ook het Voorlopig IMP Bodem besproken. Verder wordt een strategie besproken met betrekking tot de te organiseren voor-

lichting en edukatie rondom de verschillende IMP's.

Het eindrapport van het projekt "Luchtverkenning" zal aan alle bij de Stichting Noorderbreedte aangesloten organisaties worden toegezonden. Geïnteresseerden kunnen dit rapport door overmaking van f 10,- op gironummer 3733929, tnv. de Stichting Noorderbreedte, bestellen ovv. 'Luchtverkenning'.